

พระพุทธศาสนาในเวียดนาม

พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ,

รองศาสตราจารย์, ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กำเนิดและพัฒนาการชาติเวียดนาม

ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเวียดนาม มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ชาติเวียดนามอย่างแยกไม่ออก เหมือนกับปรากฏการณ์ในอินเดีย ศรีลังกา หรือประเทศไทย เวียดนามยุคแรกปกครองด้วยระบบกษัตริย์ ต่อสู้บากบั่นสร้างชาติขึ้นมาท่ามกลางสงครามและสันติภาพ สถาบันพระพุทธศาสนาได้ยืนหยัดเคียงคู่กับสถาบันกษัตริย์ตลอดมา ตำนานพื้นเมืองบอกว่า กษัตริย์พระองค์แรกที่ปกครองเวียดนาม พระนามว่า *สูง เวียง* สืบเชื้อสายมาจากสวรรค์ มีพระบิดาเป็นเทพมังกรชื่อ *ดัก หลง กวน* และพระมารดาเป็นเทพธิดาชื่อ *เอา ไก* เวียดนามจึงมีตำนานการสร้างชาติคล้ายๆกับจีน ญี่ปุ่นหรือชาติอื่นๆในแถบเอเชีย เวียดนามในครั้งโบราณมีหลายชื่อ ที่นิยมเรียกกันคือ *ไดเวียด(Dai Viet)*^๑ เนื่องจากชาวเวียดนามประกอบด้วยชน ๒ เชื้อชาติคือ (๑) ชนชาติเชื้อ *ได(Dai)* ที่อพยพมาจากมณฑลยูนนานตั้งรกรากอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแดง (๒) ชนเชื้อชาติเวียด(Viet)ซึ่งเป็นชนพื้นเมือง ต่อมามีการรวม ๒ เผ่านี้เข้าด้วยกันเรียกว่า “*ไดเวียด-Dai Viet*”

^๑ ชื่ออื่นๆ เช่น วันหลาง, เอาหลาก, อันนาม, นามเวียด(อันนาม+เวียดเทือง=นามเวียด), ท้ายที่สุดสมัยเหงียน พุก อัน(หรือพระนามที่คนไทยรู้จักดีว่า *อง เชียง สือ*) เป็นกษัตริย์พระนามว่า *เกีย หลง* จีนซึ่งเข้ามามีอำนาจเหนือดินแดนนี้ในบางยุค ให้ใช้คำว่า “เวียดนาม” ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.๒๓๔๕ เป็นต้นมา คำว่า “เวียดนาม” ได้ถูกใช้เรียกดินแดนแห่งนี้ แปลว่า ชาวเวียด เป็นคำที่จีนใช้เรียกหมายถึง คนใต้ *ดูรายละเอียดใน สุพรรณิ ปันมณี(ผู้แปล), เวียดนาม*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้าง, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

และดูรายละเอียดใน *ดวงธิดา ราเมศวร์* (ผู้เรียบเรียง), *อารยธรรมคู่ขนานแห่งเอเชีย: ญี่ปุ่น-เกาหลี-เวียดนาม* อารยธรรมที่สืบเนื่องจากแหล่งเดียวกันแต่ต่างมีวัฒนธรรมที่แตกต่างตามพื้นถิ่นของตนเอง, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มายิก, ๒๕๓๗), หน้า ๑๙๑-๑๙๖. และดวงธิดา ราเมศวร์(ผู้เรียบเรียง), *ประวัติศาสตร์และราชวงศ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ลาว สยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มายิก, ๒๕๓๗), หน้า ๑๔๕-๑๔๖.

เวียดนามยุคโบราณเคยมี ๓ อาณาจักร คือ

(๑) อาณานิคมเวียดหรืออันนาม อยู่ทางตอนเหนือ มีฮานอยเป็นเมืองหลวง

(๒) อาณาจักรจามปา อยู่ตอนกลาง มีอินทรีปุระเป็นเมืองหลวง (หรือเมืองเว้ในปัจจุบัน, ชาวจามปาส่วนมากสืบเชื้อสายมาจากอินเดีย)

(๓) อาณาจักรฟูนัน อยู่ทางตอนใต้สุด มียัธปุระเป็นเมืองหลวง(อยู่ติดกับพนมเปญในปัจจุบัน)

ข้อที่นำศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียดนามคือ ความบากบั่นอดทนและความพร้อมใจกันต่อสู้สร้างชาติภายใต้การปกครองของชาติอื่น สลับกับการมีอิสรภาพในการปกครองตนเองมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ พ.ศ.๓๓๕ จนถึง พ.ศ.๒๔๙๘ รวมเวลา ๒๑๖๓ ปี^๒ มีราชวงศ์ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นมาปกครองเวียดนามทั้งสิ้นเท่าที่ปรากฏข้อมูล ๑๒ ราชวงศ์^๓ ประกอบด้วย (๑)ราชวงศ์เตี๋ยว พ.ศ.๓๓๕ (๒)ราชวงศ์หลี พ.ศ.๑๐๘๔ (๓)ราชวงศ์โง พ.ศ.๑๔๘๑ (๔)ราชวงศ์เลอ พ.ศ.๑๕๒๔ (๕)ราชวงศ์ลี พ.ศ.๑๕๕๒ (๖)ราชวงศ์ตรัน พ.ศ.๑๗๖๘ (๗)ราชวงศ์ไฮ พ.ศ.๑๙๔๓ (๘)ราชวงศ์เหา เลอ (๙)ราชวงศ์ฝายเหนือ-ราชวงศ์มักและราชวงศ์ทริน พ.ศ.๒๐๗๐ (๑๐)ราชวงศ์เหงียน พ.ศ.๒๐๗๐ (๑๑)ราชวงศ์เลอ-ยุคหลัง พ.ศ.๒๓๒๙ (๑๒)ราชวงศ์เหงียน-ยุคหลัง พ.ศ.๒๓๔๕ ราชวงศ์เหงียนเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองเวียดนาม ตั้งแต่ พ.ศ.๒๐๗๐-๒๓๒๘, และ พ.ศ. ๒๓๔๕-๒๔๙๗

^๒ สรุปความจาก ดวงธิดา ราเมศวร์ (ผู้เรียบเรียง), **ประวัติศาสตร์และราชวงศ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้:** ลาว สยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มายิก, ๒๕๓๗), หน้า ๑๓๐-๑๔๙.

^๓ เกี่ยวกับลำดับราชวงศ์นี้ มีข้อมูลหลากหลายที่ไม่ตรงกันทั้งชื่อและ พ.ศ. ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าบางราชวงศ์อาจมีหลายชื่อ ส่วน พ.ศ.นั้นคงประมาณการเอา เช่น หลักฐานบางแห่งปรากฏชื่อ ๙ ราชวงศ์ ดังนี้

(๑)ราชวงศ์ฮึงเวือง ประมาณ ๔๕๐๐ ปีก่อน พ.ศ. (๒)ราชวงศ์โง พ.ศ.๑๔๘๒-๑๕๑๐ (๓)ราชวงศ์ดิงห์ พ.ศ. ๑๕๑๑-๑๕๒๓ (๔)ราชวงศ์เตี๋ยนเล พ.ศ.๑๕๒๓-๑๕๕๒ (๕)ราชวงศ์หลี พ.ศ.๑๕๕๒-๑๗๖๘ (๖)ราชวงศ์ตรัน พ.ศ. ๑๗๖๘-๑๙๔๓ (๗)ราชวงศ์ไฮ พ.ศ.๑๙๔๓-๑๙๗๑ (๘)ราชวงศ์เล พ.ศ. ๑๙๗๑-๒๓๑๙ (๙)ราชวงศ์เหงียน(หรือเหงียน) พ.ศ.๒๓๑๕-๒๔๒๖

ดูรายละเอียดใน สุพรรณิ ปันมณี(ผู้แปล), **เวียดนาม**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง, ๒๕๔๙), หน้า ๒๖-๓๔.

กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์เหงียนคือ กษัตริย์บาว ได้ พระองค์ทรงสละพระราชอำนาจใน พ.ศ.๒๔๙๗ เพราะแรงบีบบังคับทางการเมือง โดยเฉพาะบทบาทของท่านโฮ จี มินห์^๔ ผู้นำนิยมคอมมิวนิสต์ กองกำลังอิสระหรือเวียดมินห์

เมื่อกษัตริย์บาว ได้สละราชบัลลังก์ แม้จะทรงได้รับการแต่งตั้งโดยท่านโฮ จี มินห์ให้เป็นที่ปรึกษาอาวุโสในรัฐบาลเวียดมินห์ แต่ก็ไม่ทำให้สถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่ความสงบ เกิดสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนาม แม้ว่าทำายที่สุดเวียดนามจะเอาชนะฝรั่งเศสได้ แต่ก็เป็ผลทำให้เวียดนามแบ่งเป็น ๒ ส่วนคือเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ โดยโฮ จี มินห์เข้าครอบครองเวียดนามเหนือ มีฮานอยเป็นเมืองหลวง ฝรั่งเศสเข้าครอบครองเวียดนามใต้ชั่วคราว ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๘๘ ฝรั่งเศสได้นำกษัตริย์บาว ได้กลับสู่ราชบัลลังก์ปกครองเวียดนามใต้ แต่พอฝรั่งเศสถอนกำลังออกจากเวียดนามใน พ.ศ.๒๔๙๔ ตามสัญญาเจนีวา เวียดนามใต้ได้รับอิสรภาพ ในเวลาไล่เลี่ยกันนั้น สหรัฐอเมริกาก็เข้ามาแทรกแซง สนับสนุนอง ดินห์ เดียมขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีปกครองเวียดนามใต้แทน เปลี่ยนประเทศเป็น “สาธารณรัฐเวียดนาม” มีไซ่ง่อนเป็นเมืองหลวง กษัตริย์บาว ได้ถูกแรงบีบบังคับจากฝ่ายการเมืองให้สละพระราชอำนาจ นายกรัฐมนตรีอง ดินห์ เดียม มาจากครอบครัวขุนนางแห่งเมืองเว้ห์ นับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ไม่มีภรรยา มีน้องชายชื่ออง ดิน ฆู เข้ามามีบทบาทในการปกครองเวียดนามใต้ร่วมกัน

พ.ศ.๒๕๑๒ ประธานโฮ จี มินห์ถึงแก่อสัญกรรม ก่อนความฝันของท่านที่จะเห็นเวียดนาม ๒ ส่วนรวมเป็นหนึ่งเดียวเป็นความจริง แต่ในที่สุด ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๘ สงครามระหว่างเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ยุติ สหรัฐอเมริกาถอนทหารออกไป เวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้รวมเป็นหนึ่งเดียว ตามเจตนารมณ์ของท่านโฮ จี มินห์

^๔ ท่านโฮ จี มินห์มีชื่อเดิมว่า เหวียน ซิง กุง ต่อมาเปลี่ยนเป็น เหวียน ทัด ทันห์ ก่อนที่จะมาใช้ชื่อโฮ จี มินห์ ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้ในการเคลื่อนไหวกู้อิสรภาพ

ดูรายละเอียดใน ศุขปริดา พนมยงค์, โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕-๒๘, ๑๗๐-๑๗๑.

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวียดนาม^๕

ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเวียดนาม ไม่แตกต่างจากประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศอื่นๆเท่าไรนัก เพราะมีข้อมูลหลายแหล่งตรงกันว่า พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งสมณทูตเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวียดนามตอนเหนือในดินแดนชื่อ “เกียวเจา” ซึ่งเชื่อกันว่าตั้งอยู่ในประเทศจีนตอนใต้ครั้งโบราณ ในปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณจังหวัดบั๊กนินห์ของเวียดนาม โดยสรุป พระพุทธศาสนาในเวียดนามแบ่งเป็น ๔ ยุค คือ

ยุคที่ ๑ เปลี่ยนพระพุทธศาสนานานาชาติสู่พระพุทธศาสนาเวียดนาม ประมาณ พ.ศ. ๓๐๐-๑๕๐๐

จีนครั้งโบราณมีศูนย์กลางพระพุทธศาสนา ๓ แห่ง คือ ลั่วหยาง ริงเฉิน และหลุย เหลา กล่าวเฉพาะหลุย เหลา ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองเกียวเจาตอนใต้ของจีน สร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮั่น ประมาณ พ.ศ. ๖๐๐ มีฐานะเป็นเมืองหลวงของเกียวเจา ต่อมาเป็นเมืองขึ้นของจีน ตั้งอยู่ในเส้นทางค้าขายสำคัญระหว่างอินเดียกับจีน จึงเป็นดินแดนที่เจริญรุ่งเรือง พระธรรมทูตอินเดียชอบมาใช้เป็นที่พักพิงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก่อนที่จะจาริกต่อไปยังดินแดนตอนเหนือของจีน

ประวัติศาสตร์บอกว่า ก่อนที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังดินแดนอื่นๆ ได้มีการสถาปนาองค์ภิกษุสงฆ์ขึ้นมาในเมืองเกียวเจาก่อน ในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก หลุย เหลาเป็นดินแดนแห่งแรกที่รับพระพุทธศาสนาจากอินเดียซึ่งเผยแผ่โดยพระสงฆ์อินเดีย และพระสงฆ์เหล่านี้ต่อมาได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทางเหนือ บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีต่อไปจนถึงเมืองลั่วหยาง อันเป็นเมืองหลวงของจีนในสมัยนั้น วิกฤติที่มีบทบาทสำคัญในยุคนี้คือ พระกัณฐะเสนาบดีเมืองหลุย เหลา แปลกคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นภาษาจีน เทียวจาริกสอนพระพุทธศาสนาไปที่นานกิง และสร้างปฐุมเจดีย์ไว้ที่เมืองนานกิง

ดวงธิดา ราเมศวร์ (ผู้เรียบเรียง), **ประวัติศาสตร์และราชวงศ์อาเซียนตะวันออกเฉียงใต้: ลาว สยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย**, หน้า ๑๔๘.

^๕ แปลและเรียบเรียงจากบทความของท่านดิช มินห์ เจา(Thich Minh Chau) เรื่อง A Brief History of Vietnamese Buddhism ปาฐกถาในงานสัมมนาว่าดนานาชาติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๗ ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา

นอกจากนี้ มีภิกษุชาวอินเดียอีกหลายรูป เช่น พระมหาชีวกะ พระกัลยาณรุจิมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และนักปราชญ์ชาวจีนชื่อเมียวโปเดินทางมาเมืองหฺลุย เหลาเพื่อศึกษาพระพุทธศาสนากับภิกษุอินเดีย มีการสร้างเจดีย์ขึ้นที่เมืองหฺลุย เหลา จำนวน ๒๐ องค์ แปลกคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นภาษาจีนไม่น้อยกว่า ๑๕ เล่ม มีพระสงฆ์ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ รูป พระสูตร ๔๒ ตอนซึ่งพบที่เมืองเกี้ยวเจาใน พ.ศ.๗๐๐ เชื่อกันว่าเป็นพระสูตรแรกที่มีการแปลเป็นภาษาจีนในเมืองหฺลุยเหลาแห่งนี้ ดังนั้น ลักษณะเด่นอย่างหนึ่งแห่งพระพุทธศาสนาเวียดนามก็คือ เป็นพระศาสนาที่เผยแผ่โดยพระธรรมทูตชาวอินเดียเข้าไปในเมืองเกี้ยวเจานานแล้ว ก่อนที่จะแผ่ขยายไปยังเมืองจีน หลักฐานด้านวรรณกรรมในพระสูตรแปลข้างต้น เป็นเครื่องพิสูจน์ว่า ในยุคแรกจริงๆ พระพุทธศาสนาเวียดนาม (*Vietnamese Buddhism*) รับเอาหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนาดั้งเดิมจากพระสงฆ์อินเดีย และในหลายศตวรรษต่อมา พระพุทธศาสนาเวียดนามก็รับเอาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบมหายาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนานิกายเซน(ฉาน)แบบจีน พร้อมกับพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนาในจีน

ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนาเวียดนามที่ชัดเจนอีกอย่างหนึ่งก็คือ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนในชาติ และพระสงฆ์ก็ดำเนินกิจกรรมที่เป็นคุณูปการต่อการสร้างและปกป้องคุ้มครองชาติของตน ชนชั้นในสังคมที่มีการศึกษาดีที่สุดคือพระสงฆ์เวียดนาม ได้ปฏิบัติหลักพระศาสนาเคียงคู่ไปกับประชาชนทั่วไปและมีความเป็นมิตรกับศาสนิกของศาสนาอื่นๆ เช่น เต๋า ขงจื้อ อาจารย์เซนจำนวนมากเป็นปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของขงจื้อ ซึ่งนอกจากปฏิบัติศาสนกิจของตนแล้วยังมีบทบาทสำคัญในด้านสังคม อาจเป็นไปได้ว่า อาจารย์เซนเหล่านั้นใช้พระพุทธศาสนาแบบจีนในสมัยราชวงศ์สุย(พ.ศ.๑๑๐๐) และราชวงศ์ถัง(พ.ศ.๑๒๐๐) เป็นเครื่องมือเพื่อที่จะพัฒนาพระพุทธศาสนาเวียดนาม และขั้นต่อไปก็คือการสร้างกระบวนการชาตินิยมเพื่อการปลดปล่อยจากการครอบครองของจีน

ยุคแรกแห่งอิสรภาพของไต่เวียด (เวียดนาม-พ.ศ.๑๐๘๗-๑๑๔๕) เริ่มต้นในสมัยกษัตริย์ลินัมเด ผู้ทรงนับถือพระพุทธศาสนาและทรงปรึกษากับพระสงฆ์และปฏิบัติตามคำแนะนำของพระสงฆ์เหล่านั้นเกี่ยวกับงานด้านศาสนจักรและอาณาจักร ในการปกป้องชาติให้พ้นการรุกรานของต่างชาติ ทำยที่สุดนำไปสู่ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ ณ แม่น้ำบั๊กดั่ง ใน พ.ศ.๑๔๐๐ ซึ่งเป็นการเปิดหน้าใหม่แห่งประวัติศาสตร์ไต่เวียด

ยุคที่ ๒ ยุคทองของพระพุทธศาสนา

ประมาณ พ.ศ. ๑๕๐๐-๒๐๐๐

ประมาณปี พ.ศ.๑๕๐๐ ถือเป็นกาารเปิดศักราชใหม่ ชาติไต่เวียดได้รับอิสรภาพอีกครั้งหนึ่งและ พระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรือง ถือเป็นยุคทองของพระพุทธศาสนาเวียดนาม พระสงฆ์จำนวนมาก ทำงานด้านการเมือง ในสมัยราชวงศ์ดิงห์(พ.ศ.๑๕๑๑-๑๕๒๓) ราชวงศ์เลอยุคแรก(Former Le-พ.ศ. ๑๕๒๓-๑๕๕๒) ราชวงศ์หลี(พ.ศ.๑๕๕๓-๑๗๖๘) และราชวงศ์ตรัน(พ.ศ.๑๗๖๘-๑๙๔๓)

พระสงฆ์บางรูปได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาแห่งรัฐและเป็นครูแห่งชาติ เช่น อาจารย์เซนชื่อชุง เวียด อาจารย์ฝั่ป ตวน อาจารย์เวียน ฉุง และเหินอื่นใด อาจารย์เซนชื่อวานฮานซึ่งสร้างคุณูปการ อย่างยิ่งต่อการขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์ไท่ตูผู้ก่อตั้งราชวงศ์หลี ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นประธานสงฆ์ ด้วยเหตุที่เป็นพระสงฆ์ที่มีความสามารถมาก ท่านได้อุทิศตัวเองในการสอนพุทธธรรมและการสร้างชาติ แม้กระนั้น ท่านก็ยังดำเนินชีวิตพ้นจากโลกียวิสัย ก่อนที่จะมรณภาพ ท่านได้แสดงหลักปรัชญาที่ สละสลวยปรากฏในสุภาษิตที่สงบเยือกเย็นสูงส่ง ดังนี้

ประสบการณ์ของเราทั้งหลายก็เหมือนสายฟ้าที่ผ่านเข้าไปสู่ความไม่มีอะไร
พืชทั้งมวลงอกงามในฤดูใบไม้ผลิ และเหี่ยวเฉาในฤดูใบไม้ร่วง
ทั้งๆที่ชะตาชีวิตขึ้นๆลงๆ เราทั้งหลายก็ยังไม่กลัวกัน
เพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นเพียงหยดน้ำค้างบนยอดหญ้า

พระพุทธศาสนาเวียดนามเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในสมัยราชวงศ์หลีและราชวงศ์ตรันเป็นเวลา ๔ ศตวรรษ กษัตริย์ไท่ ตูและผู้สืบราชวงศ์ต่อมาทรงสนับสนุนและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาด้วยความ ศรัทธา ทรงยอมรับให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยหลัก ทศพิธราชธรรม กษัตริย์ในราชวงศ์ตรันทรงรับสั่งให้สร้างเจดีย์และสถูปจำนวนมากทั่วประเทศ เจดีย์เสาเดียวที่กรุงฮานอยซึ่งมีชื่อเสียงมากเป็นหนึ่งในเจดีย์ที่ทรงรับสั่งให้สร้างขึ้นในยุคนั้น กษัตริย์บาง พระองค์หลังจากทรงครองราชย์ได้ระยะหนึ่งแล้ว ทรงสละราชสมบัติบำเพ็ญตนเป็นอาจารย์เซน เช่น กษัตริย์ไท่ตู กษัตริย์ลิ่ทั้นห์โตน กษัตริย์ลิ่อันห์โตน กษัตริย์ลิ่เกาโตน กษัตริย์ตรันไท่โตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกษัตริย์ตรันงันโตนผู้ทรงเป็นปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา หลังจากทรงเอาชนะพวกมองโกลแล้ว ทรงสละราชสมบัติและทรงก่อตั้งนิกายเวฟุวัน(ตรักลัม)ที่ภูเขาเหยินตู นับเป็นเซนในเวียดนามนิกายแรก ที่ได้เคยมีมาและพระมหากษัตริย์ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสังฆนายกองค์แรกของเซนนิกายเวฟุวันแห่ง เวียดนาม ต่อมา สังฆนายกแห่งนิกายเวฟุวันทรงรวมเซนนิกายวินิตารุจี(นิกาย “วินิตารุจี” ก่อตั้งโดยพระ วินิตารุจี ชาวอินเดีย ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นสังฆนายกองค์แรกของพระพุทธศาสนาในเวียดนาม ในสมัยนี้ ได้มีการสร้างสถูปทั่วประเทศไม่น้อยกว่า ๒๐ องค์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ) นิ

กายอักษต์ตติกฏาน(วูหยันตุง-แบบจีน)และนิกายอาศรมบถ(เข้าตัง-แบบจีน)เข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว เป็น “พระพุทธศาสนานิกายเซนแบบเวียดนาม”

ในยุคทองนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วรรณคดีพระพุทธศาสนาทั้งแบบร้อยกรองและร้อยแก้ว และสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง เหนืออื่นใด ที่นับว่าสำคัญมากที่สุดก็คือได้มีการจารึกคัมภีร์พระพุทธศาสนาซึ่งใช้เวลาดำเนินการ ๒๔ ปี(พ.ศ.๑๘๓๘-๑๘๖๒) ณ วัดควินห์ลัมเจติยาราม โดยกษัตริย์ตรันอันห์ โดงทรงให้ความอุปถัมภ์ อาจารย์เซนฟูป โโลซึ่งเป็นพระสังฆนายกองค์ที่ ๒ ของเซนนิกายเวฟุวัน ร่วมกับพระสงฆ์และคฤหัสถ์จำนวนหลายพัน ได้ช่วยกันจารึกคัมภีร์พระพุทธศาสนาและวรรณกรรมที่เขียนขึ้นโดยนิกายเวฟุวัน อาจารย์ฟูป โโลได้สร้างบุญูปการยิ่งต่อพระสงฆ์มากกว่า ๑๕,๐๐๐ รูป และวัดเวฟุวันมากกว่า ๒๐๐ แห่ง อาจารย์ฐูเหยินกวงหลังจากรับราชการมา ๒๐ ปี ได้สละโลกบำเพ็ญสมณธรรมที่ภูเขากอนซอน สืบทอดเจตนารมณ์ของอาจารย์ฟูป โโล เป็นปราชญ์และกวีเอกทางพระพุทธศาสนา สอนธรรม ปฏิบัติกรรมฐานแบบเซน และประพันธ์บทกลอนไว้จำนวนมาก

พระพุทธศาสนาเซนนิกายเวฟุวันมีสาระสำคัญอยู่ที่เน้นให้พุทธศาสนิกฝึกจิตไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณใดก็ตาม วิธีการปฏิบัติธรรมปรากฏชัดเจนในบทกวีนิพนธ์ชื่อ “ยึดมั่นศรัทธาในศาสนา ขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ในโลก ประพันธ์โดยกษัตริย์ตรันอันโตน ปฐมสังฆนายกของนิกายเวฟุวัน สรุบบทกวีด้วยคาถาดังต่อไปนี้

ขอให้ยึดมั่นศรัทธาในศาสนาไม่ว่าเราจะอยู่ในสถานการณใด

ขอให้เรากินเมื่อหิวและหลับเมื่อเหน็ดเหนื่อย

แก้วณีสถิตในตัวเราทั้งหลาย ดังนั้น อย่าไปแสวงหาที่อื่น

เมื่อจิตของเราคลายความยึดมั่นจากสิ่งแวดล้อม ย่อมไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ

สาระที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนานิกายลัทธิตรันก็คือมีทิศทางที่จะผสมผสานพระพุทธศาสนากับศาสนาเต๋าและขงจื้อ ทิศทางที่จะรวม ๓ ศาสนาเข้าด้วยกันโดยวิถีทางที่กลมกลืนนี้เป็นผลทำให้เกิดผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ๓ ประการ ในผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น จำนวนมากเป็นอาจารย์เซน กษัตริย์ ขุนนางจีนประจำราชสำนัก ซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้นำในการต่อสู้หลายครั้งกับกองทัพของราชวงศ์สูง และต่อมาได้ต่อสู้กับการรุกรานของพวกมองโกล ในยุคที่บ้านเมืองสงบและมีศึกสงคราม ชาวพุทธเหล่านี้ได้พยายามที่จะนำความสุขสวัสดิ์มาสู่ประเทศชาติ ในยุคที่พระพุทธศาสนาเวียดนามเจริญรุ่งเรืองอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทั้งศาสนาเต๋าและขงจื้อต่างก็รับได้รับการพัฒนาส่งเสริมและเป็นที่ยอมรับถือในสังคมทุกชนชั้น

ยุคที่ ๓ ยุคเสื่อมและยุคฟื้นฟู

ประมาณ พ.ศ. ๒๐๐๐-๒๔๖๓

ตอนปลายของราชวงศ์ตรัน ขณะที่ปราชญ์ขงจื้อได้รับอำนาจลึทธิขาดแต่เพียงผู้เดียวในราชสำนัก พระพุทธศาสนาที่สูญเสียดิทธิพลของตนตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการบุกเข้ามาของราชวงศ์หมิงใน พ.ศ. ๑๙๕๗ ได้เวียดกลายเป็นเมืองขึ้นของจีนอีกครั้งหนึ่ง และกษัตริย์แห่งราชวงศ์หมิงทรงคัดค้านชาวพุทธเวียดนามโดยการวิบัติภีร์พระพุทธศาสนา แล้วส่งไปที่จีนกลาง พร้อมกันนั้นก็ทำลายเจดีย์จำนวนมาก ยิ่งไปกว่านั้น พระสงฆ์ที่มีความสามารถจำนวนมากถูกส่งไปเมืองจีนในฐานะผู้ลี้ภัย ทั้งหมดล้วนเป็นนโยบายที่จะกลืนชาวเวียดนามให้เป็นชาวจีนและเป็นแนวทางเผยแผ่ลัทธิขงจื้อให้โดดเด่นเพียงลัทธิเดียว ขณะเดียวกันก็ควบคุมพระพุทธศาสนาและศาสนาเต๋าอย่างเข้มงวด

หลังจากต่อสู้กับราชวงศ์หมิงเป็นเวลา ๑๐ ปี ในที่สุดได้รับชัยชนะในยุคเลอลอย วีรบุรุษแห่งชาติผู้ก่อตั้งราชวงศ์เลอยุคหลัง(Latter Le) แต่พระพุทธศาสนายังอยู่ในสถานการณ์ลำบาก กษัตริย์เลอไทได้รับสั่งให้พระสงฆ์(ผู้ประสงค์จะอยู่เป็นพระต่อไป)ต้องสอบผ่าน(บางระดับ) หรือมิเช่นนั้นก็ต้องลาสิกขาไปเป็นคฤหัสถ์ ลัทธิขงจื้อมีอิทธิพลมากต่อกษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อปัญญาชนในยุคนั้น เนื่องจากการนับถือขงจื้อเป็นไบเบิ้ลทางที่ดีที่สุดซึ่งจะนำไปสู่อำนาจและความรุ่งเรืองในราชสำนัก สิ่งที่ยังหลงเหลืออยู่ซึ่งนับว่าโชคดีมากก็คือ พระพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกลงในชนทุกระดับ แม้ในยามทุกข์ยากพวกเขาก็ยังยึดมั่นศรัทธา สร้างเจดีย์ วัด และพิมพ์คำภีร์พระพุทธศาสนา ทั้งๆที่นักปราชญ์ลัทธิขงจื้อคัดค้านและกษัตริย์รับสั่งให้เข้มงวดเป็นพิเศษ

ประมาณปี พ.ศ. ๒๑๐๐ ยุคที่กลุ่มตริन्हกับเหียงนขัดแย้งกันซึ่งยืดยาวเป็นประมาณ ๓๐๐ ปี พวกขุนนางทั้งของกลุ่มตริन्हและเหียงน พยายามที่จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเพื่อหวังเอาชนะจิตใจของประชาชน คนเหล่านั้นเป็นชาวพุทธผู้ศรัทธาประกาศสร้างหรือซ่อมแซมเจดีย์หรือสถูปที่มีชื่อเสียง เช่น เจดีย์เทียนมูในเวห์ เจดีย์เทียนโต เจดีย์อันโตน

ประมาณปี พ.ศ. ๒๒๐๐ พระสงฆ์จีนจำนวนมากเดินทางมาเวียดนาม ก่อตั้งนิกายเซน เช่น นิกายหลินซี(รินไซ)และนิกายเข้าทุง(ไซโตะ) พระสงฆ์จีนเหล่านั้นได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากขุนนางตริन्हซึ่งสนับสนุนให้ฟื้นฟูนิกายเซนสำนักเวพูวันอยู่แล้ว อาจารย์เซนชื่อชานเหียงนเป็นหนึ่งในบรรดาผู้เป็นดวงประทีปแห่งพระสงฆ์เวียดนามในเวียดนามเหนือ กษัตริย์เลอ ดู โตงทรงสถาปนาท่านชานเหียงนเป็นประธานสงฆ์ ท่านนุ เอียนและนุ ตรุงซึ่งเป็นศิษย์ของท่านชานเหียงน ร่วมกันพยายาม

ฟื้นฟูชนนิกายเวฬุวันและพิมพ์ข่าววรรณกรรมจำนวนมาก ที่เขียนโดยสังฆนายกนิกายเวฬุวัน อาจารย์เซนชื่อฮงไฮเป็นอีกท่านหนึ่งที่มีชื่อเสียงโดดเด่น ทำหน้าที่สานุศิษย์จำนวนหลายพันคนที่วัดเหยียดงบรรดาศิษย์เหล่านั้น บางคนมีชื่อเสียงมากและได้รับสถาปนาเป็นประธานสงฆ์ในยุคต่อมา

ทางตอนใต้ พวกขุนนางเหยียนให้การต้อนรับอาจารย์เซนจำนวนมากที่เดินทางจากจีน มาก่อตั้งนิกายลินซี(รินไซ)และนิกายเข้าตุง(ไซโตะ) พร้อมกับสร้างเจดีย์ไว้ในหลายจังหวัดในขณะที่ขยายอาณาเขตลงไปทางใต้ นอกจากนี้ อาจารย์เซนชาวเวียดนามได้พยายามเต็มที่ที่จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเวียดนาม อาจารย์เหลียวกวงแห่งนิกายลินซีได้รับยกย่องเป็นผู้นำของบรรดาอาจารย์เซน ในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา สอนธรรมในหลายจังหวัดและได้รับการนับถืออย่างยิ่งจากพวกขุนนางเหยียน คำสอนของท่านเหลียวกวงเป็นการผสมผสานวิธีคิดแบบเวียดนาม เนื่องจากท่านพยายามที่จะออกแบบศาสนาที่นำมาจากจีนเสียใหม่ ทำให้เป็นแบบเวียดนามและมีชีวิตชีวาทั้งในด้านพิธีกรรม บทกวีนิพนธ์ ศิษย์หลายคนของท่านเหลียวกวงได้ช่วยกันสืบต่อการสอนด้วยวิธีดังกล่าวนี้ไปทั่วเวียดนามตอนใต้ และอิทธิพลของเซนนิกายลินซีจะเห็นได้แม้ในยุคแห่งการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาประมาณ พ.ศ.๒๕๐๐

จากการที่นักล่าอาณานิคมฝรั่งเศสเริ่มเข้ามาครอบครองเวียดนาม ทำให้สถานการณ์แห่งพระพุทธศาสนาอยู่ในภาวะเลวร้ายอย่างเห็นได้ชัด ในสมัยราชวงศ์เหยียน พระพุทธศาสนาถูกต่อต้านอย่างรุนแรงจากพวกขุนนางซึ่งเป็นปราชญ์ขงจื้อ ในขณะที่กษัตริย์ส่วนมากซึ่งไม่ใช่ผู้ที่ทรงอุปถัมภ์ที่ศรัทธามั่นคงก็ทรงละทิ้งพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาในยุคนี้จึงประสบกับความลำบากหลายอย่างจากการปกครองของพวกนักล่าอาณานิคม

ยุคที่ ๔ ยุคพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ประมาณ ๒๔๖๓-ปัจจุบัน

พ.ศ.๒๔๖๓ ด้วยผลพวงจากการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาแบบจีน ทำให้มีขบวนการเพื่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเวียดนาม นำโดยอาจารย์ซันห์หัว สมาคมชาวพุทธจำนวนมากได้รับการก่อตั้งขึ้นในเวียดนามใต้ เวียดนามกลาง และเวียดนามเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๘๔ ถึง พ.ศ.๒๔๗๗ การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาได้รับความเห็นชอบจากชาวพุทธจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกปัญญาชนทั่วประเทศ แต่ขบวนการนี้ได้สะดุดลงเพราะเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒

พ.ศ.๒๔๙๑ ได้ก่อตั้งสหสมาคมพระพุทธศาสนาเวียดนาม(United VN Buddhist Associations) และดำเนินกิจกรรมในกรุงฮานอย มีการตีพิมพ์นิตยสารทางพระพุทธศาสนาและงาน

แปลหนังสือทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาเวียดนามจำนวนมาก ที่เมืองเว้ห์ พระมหาเถระเกียก เตียน และดร.เลอดินห์ดั้มซึ่งเป็นปราชญ์คฤหัสถ์ชาวพุทธ ได้ก่อตั้งสถาบันพระพุทธศาสนาที่เวฟูนาราม ต่อจากนั้นได้ก่อตั้งสมาคมพระพุทธศาสนาแห่งอันนามขึ้นที่วัดตูกวง และโรงเรียนพระพุทธศาสนา สำหรับภิกษุและภิกษุณีอีก ๒ แห่ง ดร.เลอดินห์ดั้มผู้นี้แหละที่ได้สร้างคุณูปการมากมายต่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาโดยการเผยแผ่พุทธธรรมโดยใช้ภาษาเวียดนาม ผู้ก่อตั้งองค์การเยาวชนชาวพุทธ จำนวนมาก และแปลสังคัมสูตรเป็นภาษาเวียดนาม นับว่าเป็นผู้เอาใจใส่ต่อการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา อย่างแท้จริง

ในยุคนีเองที่พระดิช นัท ฮันท์^๖ ได้เริ่มแสดงบทบาทเพื่อสังคม เมื่อท่านเข้ามาบวชเป็นสามเณร ขณะอายุ ๑๖ ปี ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๓๒ ได้บวชเป็นภิกษุที่วัดเซน เป็นบุคคลแรกที่ใช้คำว่า “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม(Engaged Buddhism)” ในหนังสือที่ท่านเขียนชื่อ “เวียดนาม: ดอกบัวในทะเลแห่งเปลวเพลิง(Vietnam: Lotus in a Sea of Fire)”

พ.ศ.๒๕๓๔ ได้จัดการประชุมชาวพุทธแห่งชาติขึ้นที่เมืองเว้ห์ มีจุดมุ่งหมายที่จะรวมสมาคมพระพุทธศาสนาทั้งหมดเข้าด้วยกัน พร้อมกับจัดระบบกิจกรรมของพระสงฆ์ใหม่ นอกจากนี้ ได้อนุมัติให้ชาวพุทธเวียดนามเข้าร่วมองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก(พสล.=WFB) ซึ่งก่อตั้งขึ้น ณ กรุงโคลัมโบ ใน พ.ศ.๒๕๓๓

พ.ศ.๒๕๓๗ หลังจากที่เวียดนามแบ่งเป็นเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ ตามข้อตกลงเจนีวา ประเทศถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน ประชาชนไม่ได้สุขสบายขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น เมื่อเกิดสงครามระหว่างเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ ชาวพุทธในเวียดนามใต้ประสบความลำบากจากการแบ่งแยกและการเข้มงวด โดยระบบการปกครองของโงดิงห์เดียม จนกระทั่งเมื่อมีการบีบคั้นมากขึ้น ชาวพุทธผู้ไม่สันติจึงรวมตัวประท้วงทั่วประเทศ จากการที่พระโพธิสัตว์วิชกวงดีคสละชีวิตจุดไฟเผาตัวเอง เป็นผลทำให้ผู้ยอมสละชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนาคนอื่นๆ วางแนวทางเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของโงดิงห์เดียมใน พ.ศ.๒๕๐๖

พ.ศ.๒๕๑๘ หลังจากที่เวียดนามใต้ได้รับอิสรภาพ มีขบวนการชาวพุทธนำโดยพระมหาเถระดิช ตรี ตู พยายามที่จะรวมนิกายและองค์กรพระพุทธศาสนาเวียดนามทั้งหมด และมีการก่อตั้งคณะสงฆ์เวียดนาม(VN Buddhist Sangha)^๗ขึ้นใน พ.ศ.๒๕๒๔ คณะสงฆ์เวียดนามมีพระมหาเถระธรรมสังฆราช ดิช ตู๊ค หงวน ได้อนุมัติแผนการทำงานเพื่อการทำงานร่วมกันและความสามัคคีในหมู่ญิกาย

^๖ ท่านดิช นัท ฮันท์เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๙ เป็นชาวเวียดนามภาคกลาง ปัจจุบันอายุ ๘๔ ปี เพียวจาริกสอนพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก

^๗ ก่อนหน้านี้ องค์การพระพุทธศาสนาในเวียดนาม เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Unified Buddhist Church

พระพุทธศาสนา เพื่อเผยแผ่ธรรมเพื่อทำให้คนรู้จักหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนามากขึ้น เพื่อทำระบบการศึกษาของวัดให้มั่นคง และเพื่อส่งเสริมมิตรภาพในหมู่องค์กรพระพุทธศาสนาทั่วโลก เพื่อสันติภาพโลก ในยุคนี้เอง ได้มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับอุดมศึกษาขึ้นที่ฮามอย และใน พ.ศ.๒๕๒๗ ได้ก่อตั้งอีกแห่งหนึ่งขึ้นที่กรุงโฮจิมินห์ จุดประสงค์ก็เพื่อให้การศึกษาอบรมภิกษุและภิกษุณีรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถสนองงานคณะสงฆ์เวียดนามในด้านต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ ภิกษุและภิกษุณีที่เป็นนิสิตศึกษาทั้งคัมภีร์พระพุทธศาสนาและวิชาทั่วไป รวมทั้งหลักการสำคัญของ ๓ นิกายหลัก คือ เถรวาท สรวาสติวาท และมหายาน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาสามารถศึกษาต่อในเวียดนามหรือในต่างประเทศ^๔ เพื่อเตรียมตัวเป็นนักวิจัยที่สถาบันวิจัยพระพุทธศาสนาแห่งเวียดนาม ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ.๒๕๓๒

สถาบันวิจัยพระพุทธศาสนาแห่งเวียดนาม ในฐานะเป็นกิจกรรมแขนงใหม่ของคณะสงฆ์เวียดนาม ดำเนินการให้การศึกษาพระพุทธศาสนา เน้นการสร้างนวัตกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางสังคมและวิทยาศาสตร์ในยุคของพวกเรา ยิ่งไปกว่านั้น สถาบันนี้ยังพยายามอย่างยิ่งที่จะขยายกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาเวียดนามกับชาวพุทธของประเทศอื่นๆ ผู้มีบทบาทในการนำของสถาบันวิจัยพระพุทธศาสนาแห่งเวียดนาม ประกอบด้วยพระมหาเถระติช เทียน เทียวเป็นรองอธิการบดีรับผิดชอบภาควิชาพระพุทธศาสนาเวียดนาม และพระ ดร.ติช เทียน เจาเป็นรองอธิการบดีรับผิดชอบภาควิชาพระพุทธศาสนาทั่วโลก อนึ่ง ยังมีภาควิชาอื่นๆ อีก เช่น ภาควิชาความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ภาควิชาอารามศึกษา ภาควิชาการศึกษา และเหนืออื่นใด มีภาควิชาการแปลและเผยแผ่พระไตรปิฎกเป็นภาษาเวียดนาม การะยิ่งใหญ่อีกเกี่ยวกับการแปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลี ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเป็นภาษาเวียดนาม พร้อมกับการเผยแผ่พระไตรปิฎกเวียดนามนี้ เริ่มดำเนินการใน พ.ศ.๒๕๓๔ โดยคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ ๒๐ ปีเพื่อดำเนินงานให้เสร็จสมบูรณ์

เกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาทั่วโลกนั้น ผู้แทนของคณะสงฆ์เวียดนามได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของสภาพระพุทธศาสนาแห่งเอเชียเพื่อสันติภาพ หรือ ABCP (Asian Buddhist Conference for Peace) ครั้งที่ ๖ และครั้งที่ ๗ และพระมหาเถระติช มินห์ เจาก็ได้รับเลือกเป็นรองประธานของ ABCP และเป็นประธานของศูนย์แห่งชาติ ABCP ในเวียดนาม พ.ศ.๒๕๒๗ ผู้แทนของคณะสงฆ์เวียดนามได้

^๔ ถ้าเป็นการศึกษาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ในยุคนี้ พระสงฆ์เวียดนามนิยมไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท และปริญญาเอกที่อินเดีย รองลงมาจะเป็นที่ศรีลังกา ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๓ เป็นต้นมา นิยมมาศึกษาที่ประเทศไทย โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เข้าร่วมประชุมโต๊ะกลมที่กรุงนิวเดลีและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ.ศ.๒๕๒๘ คณะสงฆ์เวียดนามร่วมกับศูนย์แห่งชาติ ABCP ได้เป็นเจ้าภาพการประชุมสมาผู้บริหารระดับสูงและเลขาธิการนานาชาติของ ABCP ที่กรุงฮานอย พ.ศ.๒๕๒๙ ซึ่งเป็นปีสันติภาพโลก ได้มีการจัดสัมมนา ๒ ครั้งเรื่อง พระพุทธศาสนากับสันติภาพ ณ กรุงฮานอยและกรุงโฮจิมินห์ ในปัจจุบัน ผู้แทนของคณะสงฆ์เวียดนามได้เข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมทางศาสนา ที่จัดขึ้นในประเทศต่างๆ เช่น อินเดีย ศรีลังกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย อิตาลี ฝรั่งเศส ได้เห็น ประเทศไทย

สถานะและบทบาทในปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลายาวนานในประวัติศาสตร์ของเวียดนาม พระพุทธศาสนาเวียดนามมีความสัมพันธ์กับความดำรงอยู่แห่งชาติ ไม่ว่าจะชาติจะอยู่ในยุคเจริญรุ่งเรืองหรือในยุคเสื่อม นับแต่ยุคแรกแห่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวียดนามมา จิตใจของชาวพุทธเวียดนามได้รับการกล่อมเกลียด้วยคำสอนของพระพุทธองค์ในเรื่องเมตตา ขันติ ความเห็นอกเห็นใจ ทำให้พระพุทธศาสนาเวียดนามสามารถอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นๆ ด้วยความสงบมาเป็นเวลากว่า ๒,๐๐๐ ปี ภิภษุและภิภษุณียุคแล้วยุคเล่า ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของชาวเวียดนามอย่างสมบูรณ์ผสมผสานไปด้วยวิถีและวัฒนธรรมเวียดนาม อีกประการหนึ่ง พระพุทธศาสนาเวียดนามมีอิทธิพลอย่างมากต่อวรรณคดี ศิลป ดนตรี และสถาปัตยกรรม กล่าวคือ พระพุทธศาสนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งแห่งชีวิตของชาวเวียดนาม

พระพุทธศาสนาในเวียดนามโดยเฉพาะในส่วนที่เป็นสถาบันพระสงฆ์มีความเจริญรุ่งเรือง ในคราวที่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมือง และตกอยู่ในภาวะเสื่อมถอยในคราวที่ฝ่ายการเมืองละเลยไม่อุปถัมภ์หรือบีบบังคับด้วยกฎระเบียบต่างๆ เป็นอย่างนี้เรื่อยมา เมื่อคราวที่ได้รับอิสรภาพโดยเด็ดขาดจากจีน สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาดูเหมือนว่าจะดำเนินไปด้วยดี แต่ทางบ้านเมืองก็เกิดสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามอีก เป็นผลทำให้เวียดนามแบ่งเป็น ๒ ส่วนคือเหนือกับใต้ ทำให้องค์กรสงฆ์ในเวียดนามต้องแบ่งเป็น ๒ ส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวเฉพาะเวียดนามใต้ สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนายังคงจะตกอยู่ในความลำบากขึ้นไปอีกเมื่อฝรั่งเศสถอนกำลังออกจากเวียดนามใน พ.ศ.๒๕๑๘ และสหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทแทน อเมริกาสนับสนุนอง ดินห์ เดียมขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี พระพุทธศาสนาถูกกดขี่อย่างหนัก ทำให้เกิดการต่อต้านจากชาวพุทธซึ่งเป็นประชากรส่วน

ใหญ่ ทำยี่ที่สุดเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๖ พระมหาเถระดิช กวง ดีก พระสงฆ์ฝ่ายมหายานจุดไฟเผาตัวเองประท้วงรัฐบาลโง่ ดินห์ เดียม และเกิดการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลในเวลาต่อมา

ปัจจุบัน แม้ระบบการปกครองของประเทศเวียดนามจะยังเป็นแบบสังคมนิยมอยู่ แต่นโยบายที่รัฐบาลเวียดนามใช้ในการบริหารประเทศ ได้มีการประยุกต์ผสมผสานระหว่างสังคมนิยมกับทุนนิยม เปิดประเทศสู่โลกกว้าง รับกระแสแห่งการพัฒนาด้านวัตถุจากนานาประเทศ ทำให้สถานการณ์แห่งพระพุทธศาสนาในเวียดนามเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สถาบันสงฆ์เวียดนามมีการติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรชาวพุทธต่างประเทศ

พระพุทธศาสนาในเวียดนามมีทั้งเถรวาทและมหายาน แต่มหายานมีจำนวนมากกว่าทั้งด้านศาสนบุคคลและศาสนวัตถุมีบทบาทอยู่ในภาคเหนือและภาคกลางของประเทศ ติดต่อกับสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาในจีน โดยเฉพาะนิกายเซน ทำให้เซนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนเวียดนามมากจนถึงปัจจุบัน^๕ ในขณะที่เถรวาทอยู่ในภาคใต้ ในช่วงสงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ พระเถระผู้ใหญ่ที่ทำงานเพื่อสังคม ได้รวมนิกายต่างๆ ประมาณ ๑๑ นิกายทั้งเถรวาทและมหายานเข้าด้วยกันเป็น Unified Buddhist Church เพื่อต่อต้านสงคราม^๖

มีสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเอกสารรายงานใน พ.ศ.๒๕๔๐ เช่น^๖ พุทธศาสนิกชนที่เป็นคฤหัสถ์ มีประมาณ ๗,๖๒๐,๘๐๓ คน มีภิกษุ ภิกษุณี และสามเณรรวมกันประมาณ ๒๗,๑๘๘ รูป มีวัด ๑๔,๐๑๗ แห่ง โดยสรุปประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา รองลงมาจะเป็นคริสต์ศาสนา มีหลักฐานบางแห่งบอกว่า ประชากรเวียดนามจำนวน ๘๐ ล้านคน (ปัจจุบันน่าจะประมาณ ๘๕ ล้านคน) ประมาณ ๑๔ ล้านไม่นับถือศาสนา และประมาณ ๓ ใน ๔

^๕ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเวียดนามบางแหล่งบอกว่า ประมาณ พ.ศ.๙๐๐ พระพุทธศาสนาเถรวาทจากกัมพูชาเข้าไปสู่เวียดนาม ท่านโพธิธรรมหรือปรมาจารย์ตั๊กม้อ แห่งอินเดียได้เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกานานในจีน จากนั้น ประมาณ ๑๐๐๐ เดินทางลงใต้เข้าสู่เวียดนาม

^๖ Robert Topmiller จากมหาวิทยาลัยเคนตักกี สหรัฐอเมริกา เข้าไปทำวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในเวียดนามระหว่าง พ.ศ.๒๕๓๙-๒๕๔๐ สรุปไว้ว่า พระพุทธศาสนาในเวียดนามมี ๗ กลุ่มหลัก ประกอบด้วย (๑) Unified Buddhist Church-UBC (๒) พระพุทธศาสนาแบบจีน-เซน (๓) พระพุทธศาสนาเถรวาทเวียดนาม (๔) พระพุทธศาสนาเถรวาทเขมร (๕) พระพุทธศาสนาหีนยาน (๖) พระพุทธศาสนานิกายไฮเฮา (๗) พระพุทธศาสนาที่อยู่นอกกลุ่ม UBC ดู <http://www.quangduc.com/English/WorldBuddhism/27vietnam.html>, p.3.

^๗ แหล่งข้อมูล: Government Committee for Religious Affairs, ใน <http://mailman1.u.washington.edu/pipermail/vsg/2006.June/001911.html>. ทางกรมเวียดนามหมายเอาคนที่ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาจริงๆ มีประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ คน ส่วนที่เหลือเป็นชาวพุทธแต่เพียงในนาม

ของประชากร ๖๖ ล้านคนที่เหลือ นั่นคือประมาณ ๔๙ ล้านคนพอจะบอกได้ว่าเป็นชาวพุทธ เพราะนิยมเข้าวัดในเทศกาลต่างๆ มีโลกทัศน์บางส่วนที่ได้รับการกลมกลืนโดยหลักพระพุทธศาสนา^{๑๒}

การปกครองคณะสงฆ์เวียดนามมีลักษณะคล้ายกับของประเทศไทย มีพระสังฆราชหรือประธานสงฆ์สูงสุดเพียงรูปเดียว อยู่ในฐานะเป็นพระสังฆราชทั้งของเถรวาทและมหายาน มีรองประธานหรือรองพระสังฆราชฝ่ายพระเถรวาทและมหายานฝ่ายละ ๑ รูป^{๑๓} พระเถระที่มีบทบาทเด่นในปัจจุบัน มีหลายรูป เช่น ฝ่ายเถรวาทมีพระติช เทียน ธรรม ฝ่ายมหายาน มีพระติช ซี กวง พระติช กวง เทียน พระติช มินห์ เจา

ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาหลายแห่งในเวียดนาม เช่น มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม(Vietnamese Buddhist University) ตั้งอยู่ที่กรุงโฮจิมินห์เปิดดำเนินการโดยพระมหาเถระติช มินห์ เจา, ท่านศาสตราจารย์โลอ มั่นห์ ทัด, ท่านติช นัท ตูเป็นต้น เปิดการสอนระดับปริญญาตรีในหลายสาขาวิชา นอกจากนี้ยังมีสถาบันวิจัยพระพุทธศาสนาแห่งเวียดนาม(Vietnam Buddhist Research Institute) สถาบันวิจัยด้านศาสนาและศรัทธา(Institute of Research of Religions and Beliefs) สถาบันศาสนศึกษา(Institute of Religious Studies) และสถาบันพุทธศาสนศึกษาแห่งเวียดนาม(Vietnam Academy for Buddhist Studies) ทั้ง ๔ แห่งนี้ตั้งอยู่ที่กรุงฮานอย สถาบันทั่วไปที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาและมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น ศูนย์สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งชาติ ที่กรุงฮานอย มหาวิทยาลัยเวินห์ ที่เมืองเวินห์ สถาบันเหล่านี้ช่วยกันจัดกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๙ มีการสัมมนานานาชาติเรื่อง “พระพุทธศาสนาในศักราชใหม่: ความเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย” (Buddhism in the New Era: Changes and Challenges) จัดขึ้นที่กรุงโฮจิมินห์ มีนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจากทั่วโลกมาร่วมสัมมนา

ในด้านการศึกษานี้ ปัจจุบันพระสงฆ์เวียดนามมีสิทธิสอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยทั่วไปแทบจะทุกสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาทางการแพทย์ มีพระสงฆ์เวียดนามจบการศึกษาเป็นแพทยศาสตรบัณฑิตไปแล้วหลายรูป

^{๑๒} http://www.vnhnet.org/english/documents/us_report99.htm, p.2, 5. ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท รองลงมานับถือเถรวาท และมีนิกายย่อยอีก ๒ คือ (๑)นิกายคาว ไต่(Cao Dai)เป็นนิกายผสมแนวคิดของศาสนาต่างๆ และ(๒)นิกายโฮ เทา(Hoa Hao) เป็นนิกายปฏิรูป ไม่มีนักบวชและปฏิเสธพิธีกรรม

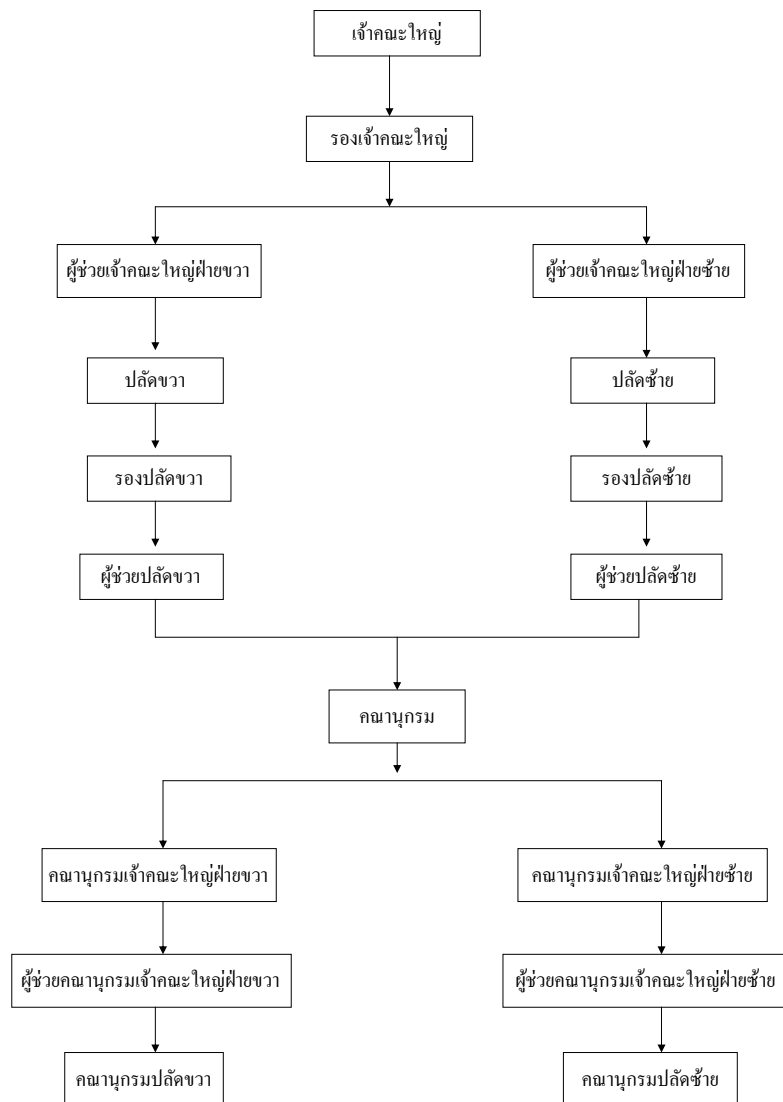
^{๑๓} ประธานสงฆ์หรือพระสังฆราชรูปปัจจุบันคือ พระมหาเถระติช ตรี ดินห์ วัดวานดึก รองประธานสงฆ์หรือรองพระสังฆราชฝ่ายเถรวาทคือ พระติช เทียน ธรรม วัดโพมินห์เจดियาราม ฝ่ายมหายานคือ พระติช ซี กวง วัด

ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

เวียดนามกับไทยมีความสัมพันธ์กันมายาวนานในทุกด้าน ที่น่าสนใจคือด้านการเมืองและการพระพุทธศาสนาซึ่งเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก กล่าวคือ ใน พ.ศ.๒๓๑๖ รัชสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช อง เชียง ชุนราชบุตรองค์ที่ ๔ แห่งราชวงศ์เหงียนหนีภฏเมืองเว้ห์เข้ามาอาศัยพระบรมโพธิสมภาร ชาวเวียดนามที่นับถือพระพุทธศาสนานิมนต์พระสงฆ์มาด้วย และใน พ.ศ.๒๓๑๙ ได้มีการสร้างวัดขึ้นในกรุงธนบุรี เช่น ทิพยวารีและวัดมงคลสมาคม ต่อมาใน พ.ศ.๒๓๒๖ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ อง เชียง สือราชนัดดาของกษัตริย์ราชวงศ์เหงียนแห่งเมืองเว้ห์หนีภฏ ไทเซินเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ทำให้เวียดนามมีความสัมพันธ์กับไทยมากขึ้น พ.ศ.๒๓๗๗ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ มีชาวเวียดนาม ๒ กลุ่มเข้ามาประเทศไทย คือ กลุ่มที่นับถือพระพุทธศาสนา พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ โปรดให้ไปอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี กับกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์ โปรดให้ไปอยู่ที่สามเสน เวียดนามที่เป็นชาวพุทธกลุ่มนี้มีบทบาทในการสร้างวัดขึ้น ๓ แห่ง คือ วัดถาวรวาราม วัดสมณานัมบริหาร และวัดเขตต์บุญญาราม จังหวัดจันทบุรี และต่อมามีการสร้างวัดขึ้นอีก ๕ แห่ง คือ วัดกุศลสมาคร วัดชัยภูมิการาม วัดบำเพ็ญเงินพรต วัดโลกานุเคราะห์ และวัดถาวรวาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ปัจจุบันมีวัดอโนมิกายในประเทศไทย จำนวน ๑๓ วัด)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงมีโอกาสนสนทนากับภิกษุเวียดนามชื่อ อง ฮึง ได้ทรงทราบความเป็นไปของการพระพุทธศาสนาในเวียดนาม โปรดให้ความอุปถัมภ์แก่พระสงฆ์เวียดนาม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ภิกษุอง ฮึง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้ดำรงสมณศักดิ์ที่ พระครูคุณานันท์สมณาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กษัตริย์เวียดนามกับองค์กษัตริย์ไทย ดำเนินมาด้วยดีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในพ.ศ.๒๕๒๐ ได้มีการออกกฎกระทรวง ว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์เวียดนาม(รวมทั้งคณะสงฆ์จีน)ในประเทศไทย และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๕ ทวิ นิยามไว้ว่า “คณะสงฆ์อื่น หมายความว่า บรรพชิตจีนนิกาย หรืออโนมิกาย(เวียดนาม)” และมีการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์อโนมิกาย ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมายและพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์อโนมิกาย(เวียดนาม)^{๑๔} ดังนี้

^{๑๔} คำว่า “อโนม...” แผลงมาจากคำว่า “อโนนาม” ซึ่งเป็นชื่อเดิมครั้งโบราณของเวียดนาม ปัจจุบัน เจ้าคณะใหญ่ของอโนมิกาย คือ พระมหาคุณานันท์ธรรมปัญญาวิวัตร (เจริญ กิ่งเจียวมหาเถระ) เจ้าอาวาสวัดกุศลสมาคร

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการเมืองในปัจจุบันเป็นอย่างไร ? ไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์ทางการทูตมาเป็นเวลา ๓๐ ปี ๖ เดือนแล้ว^{๑๕} โดยวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๙ ประเทศไทยและเวียดนามได้สถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างกัน เป็นผลทำให้มีการขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือกันในทุกด้าน เมื่อเวียดนามการประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้

^{๑๕} บทความในหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๙ โดยนายสุรพงษ์ ชัยนาม อดีตอธิบดีกรมสารนิเทศและอดีตเอกอัครราชทูตไทยในหลายประเทศ ดูใน http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html, p.1.

ชื่อ “โดยเมย” (Doi Moi) ของเวียดนาม พ.ศ.๒๕๒๙ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามขยายไปสู่ภาคเศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญคือภาคพระพุทธศาสนา อันจะเป็นผลทำให้มีความร่วมมือกันในการศึกษาวิจัยด้านพระพุทธศาสนา ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปในอนาคต และใน พ.ศ. ๒๕๓๘ เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(อาเซียน) ทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๙ เป็นวันครบรอบ ๓๐ ปีแห่งความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม ปัจจุบัน ไทยกับเวียดนามมีความร่วมมือกันหลายด้าน เช่น^{๑๖} ความร่วมมือทางวิชาการ (Cooperation in Technical Cooperation) ความร่วมมือทางการศึกษา (Cooperation in Educational Cooperation) และในการประชุมของกลุ่มประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก(Asia-Pacific Economic Cooperation=APEC) ครั้งที่ ๒๑ ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยหัวข้อหลักในการประชุมคือ “มุ่งสู่ประชาคมแห่งพลวัตและเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและความมั่งคั่ง(Towards a Dynamics Community for Sustainable Development and Prosperity)” ฯพณฯ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีของไทยได้เข้าร่วมประชุมและกระชับสัมพันธ์ไมตรีกับเวียดนาม^{๑๗}

ความสัมพันธ์ระดับสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร ? คณะสงฆ์เวียดนามกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน รู้จักคุ้นเคยกันจากการที่ได้ไปศึกษาพระพุทธศาสนาในสถาบันเดียวกันในอินเดียบ้าง จากการศึกษาที่ได้นำเข้าประชุมนานาชาติในประเทศต่างๆร่วมกันบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รับมอบหมายจากมหาเถรสมาคม ให้เป็นเจ้าภาพหลักจัดประชุมนานาชาติที่ประเทศไทย คณะสงฆ์เวียดนามได้ส่งผู้แทนเข้ามาทำงานและร่วมประชุมอย่างใกล้ชิดทุกครั้ง เช่น ในการประชุมนานาชาติเนื่องในวิสาขบูชาโลก ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และในการประชุมนานาชาติเองในวันวิสาขบูชาโลกครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๗-๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๓ เป็นต้นมาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้มีภิกษุชาวเวียดนามเข้ามาศึกษาทุกปี เฉพาะปีการศึกษา ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนามส่งภิกษุมาจำนวน ๑๑ รูปเข้า

^{๑๖} และสรุปการประชุมร่วมคณะรัฐมนตรีไทย-เวียดนามอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ใน <http://www.eppo.go.th/admin/cab/th.vn-press.02.html>, p. 1-2.

^{๑๗} http://region1.prd.go.th/web/index.php?option=com_content&task=view&id., p.1-2.

มาศึกษาหลักสูตรนานาชาติ ระดับปริญญาโท โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้การสนับสนุนทุนค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายประจำเดือน และจัดหาสถานที่พักให้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่

เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม ร่วมกันจัดสัมมนาเรื่อง “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในศตวรรษที่ ๒๑ (Engaged Buddhism in the 21st Century)” ที่มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเวียดนาม กรุงโฮจิมินห์ การสัมมนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ผู้บริหาร คณาจารย์เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๕๔ รูป/คน พร้อมกับผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตและนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในเวียดนาม จำนวน ๑๕๐ รูป/คน เมื่อเสร็จการสัมมนา ได้มีการลงนามความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน สาระสำคัญของข้อตกลงประกอบด้วยเรื่องการวิจัย การแลกเปลี่ยนนิสิต การแลกเปลี่ยนอาจารย์ และความร่วมมือทางวิชาการด้านอื่นๆ

พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในเวียดนาม

เวียดนามในปัจจุบันเป็นอย่างไร ? เวียดนามจะเดินไปในทิศทางไหน ? สังคมโลกตั้งคำถามกันมาก เวียดนามมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” มีพื้นที่ประเทศ ๓๒๙,๕๕๖ ตารางกิโลเมตร ประชากรปัจจุบันประมาณ ๘๕ ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และเป็นพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานมากกว่าฝ่ายเถรวาท

เวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม รายได้ของประเทศมาจากการผลิตข้าวขาย คิดเป็นประมาณ ๔๕ เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ(GDP) ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีประมาณ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด พ.ศ. ๒๕๒๙ เวียดนามประกาศใช้นโยบาย “โดมเมย(Doi Moi)” เริ่มแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมอันมุ่งมั่น และตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๒ เป็นต้นมา เวียดนามประกาศหันหลังให้สงครามอย่างเด็ดขาดโดยถอนทหารออกจากประเทศกัมพูชา^{๑๔} หันมาทุ่มเทสรรพกำลังพัฒนาชาติ เปิดประเทศรับการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้บริษัททั้งจากประเทศเอเชียด้วยกันเองและในยุโรป หลังไหลเข้าไปตั้งฐานการลงทุนในเวียดนาม ปัจจุบัน แม้ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเวียดนามจะสู้กับประเทศอื่นเช่น ญี่ปุ่น เกาหลี หรือแม้กระทั่งไทยไม่ได้ แต่ในอนาคตอันใกล้

^{๑๔} เวียดนามส่งกองทัพเข้ายึดครองกัมพูชาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๑ ถึง พ.ศ.๒๕๓๒ รวมเวลา ๑๐ปี ดูรายละเอียดใน สุพรรณิ ปันมณี(ผู้แปล), เวียดนาม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๔๙-๖๐.

คงจะอยู่ในฐานใกล้เคียงทัดเทียมกันแน่ ด้วยความเป็นชนชาติที่มีความมุ่งมั่นบากบั่นไม่ทอดทิ้งและมีวิธิต่างที่อยู่นบนพื้นฐานภูมิปัญญาของตนเอง

อัตราการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของเวียดนามปัจจุบัน คิดเป็นจำนวนเครื่องต่อประชากร ๑๐๐ คน ดังนี้ โทรศัพท์บ้าน ๑๘ เครื่อง, โทรศัพท์มือถือ ๑๐ เครื่อง, คอมพิวเตอร์ประมาณ ๑ เครื่อง, จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๗ คนต่อประชากร ๑๐๐ คน^{๑๙} สถิตินี้เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในแถบเอเชียด้วยกัน เวียดนามยังคงตามหลังอยู่ แต่ดูพัฒนาการของเวียดนามในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา อีกประมาณ ๑๐ ปีข้างหน้า เวียดนามต้องแซงขึ้นมาเทียบทันกับประเทศในแถบเอเชียด้วยกันแน่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ในกรุงโฮ จี มินห์(ไซ่ง่อน) ประชาชนใช้จักรยานเป็นส่วนมาก ถามว่า ในปัจจุบันเป็นอย่างไร ? จากการคาดคะเนด้วยสายตาพอจะบอกได้ว่า ประชาชนในกรุงโฮ จี มินห์ใช้จักรยานยนต์เป็นส่วนมาก (ส่วนมากเป็นจักรยานยนต์แบบผู้หญิง) มีผู้ใช้จักรยานเหลือไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ และมีผู้ใช้รถยนต์ประมาณ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้น ประมาณ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ของคนที่ใช้รถจักรยานยนต์นี้แหละ ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเขาเหล่านี้จะเปลี่ยนไปใช้รถยนต์ส่วนตัวกัน ถามว่า มีข้อมูลอะไรเป็นฐานรองรับ ?

จักรยานยนต์ในเวียดนามไม่ใช่ราคาถูก จากคำบอกเล่าของคนเวียดนาม จักรยานยนต์คันหนึ่ง ถ้าคุณภาพระดับปานกลาง คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาทถึง ๔๐,๐๐๐ บาท^{๒๐} แต่ละครอบครีวในกรุงโฮ จี มินห์และบริเวณชานเมืองจะมีรถจักรยานยนต์โดยเฉลี่ยประมาณ ๒ คัน แสดงว่าคนที่กำลังใช้จักรยานยนต์เหล่านี้มีกำลังซื้อพอสมควร ด้วยอัตราค่าจ้างเงินเดือนระดับนี้ ในสภาพสังคมปัจจุบัน ลองคิดถึงอัตราค่าจ้างและสภาพสังคมในอนาคตอีก ๑๐ ปีข้างหน้าดูที่ว่าจะเป็นอย่างไรร

เวียดนามมีความสัมพันธ์กับนานาชาติอยู่ในระดับดี ด้วยความเป็นชาติที่มีประสพการณ์เกี่ยวกับการต่อสู้มายาวนาน และด้วยความเป็นชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นพระพุทธศาสนานิกายเซน ทำให้มีหลักการและวิธีการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างชาญฉลาด ประเด็นที่เป็นชาตินับถือพระพุทธศาสนาที่แหละทำให้หน้าสนใจศึกษามาก พระพุทธศาสนานิกายเซนมีอะไร และให้อะไรแก่คนที่นับถือปฏิบัติตาม ?

^{๑๙} แหล่งข้อมูล: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

^{๒๐} ๑ บาท = ๓๙๕ ดอง, ๓๐,๐๐๐ บาท = ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ ดอง โดยประมาณ และคิดเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐประมาณ ๑,๐๐๐ เหรียญ โดยประมาณ

ผู้ศึกษาปฏิบัติตามเช่นจะได้คุณสมบัติอย่างน้อย ๓ อย่าง คือ (๑) สมภาติ ความมุ่งมั่นจดจ่อไม่ทอดถอย (๒)จิตตะ ความเอาใจใส่ใคร่ครวญอย่างพิถีพิถัน (๓)ความสมดุลงันระหว่างความเชื่อ(ศรัทธา) กับเหตุผล(ปัญญา)

ประชาสังคมเชิงพุทธในเวียดนามดูเหมือนจะเป็นส่วนหนึ่งของของพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในเวียดนาม โดยมีท่านติช นัท ฮันท์ซึ่งเป็นพระนิกายเซนมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มงานพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม

ประชาสังคมเชิงพุทธในเวียดนาม เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ตรังปกครองเวียดนาม (พ.ศ. ๑๗๖๘-๑๙๔๓) กษัตริย์ตรัง จัน โตงทรงสละราชสมบัติบวชเป็นภิกษุและทรงตั้งโรงเรียนเวฟุวันเพื่อสอนพระพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพระสงฆ์เวียดนามที่ทำงานเพื่อสังคมนี้ ถือเป็นแรงบันดาลใจให้พระสงฆ์เวียดนามในยุคต่อมาทำงานเพื่อสังคมตลอดมา ท่านติช นัท ฮันท์ซึ่งเป็นผู้นำขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมที่ยิ่งใหญ่ ก็ได้รับแรงบันดาลใจจากพระจริยาวัตรของกษัตริย์ตรัง จัน โตงเหมือนกัน

เมื่อเวียดนามแบ่งเป็นเหนือกับใต้ และเกิดสงครามระหว่างเหนือกับใต้ คนที่ได้รับผลกระทบจากภัยสงครามถูกละเลยไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร พ.ศ.๒๕๔๙ ท่านติช นัท ฮันท์^{๒๐} ได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาวันฮันท์(Van Hanh Buddhist University=VHBU)ขึ้นที่กรุงไซ่ง่อน (ปัจจุบันคือกรุงโฮ จี มินห์) เพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรมพระสงฆ์ให้มีความพร้อมในการทำงานเพื่อสังคม และ พ.ศ.๒๕๐๓ ได้ก่อตั้งโรงเรียนเยาวชนเพื่อช่วยเหลือสังคม(School of Youth for Social Services=SYSS)ขึ้นที่กรุงไซ่ง่อน รวบรวมอาสาสมัครตระเวนไปตามชนบทตั้งโรงเรียน ตั้งคลินิกและฟื้นฟูหมู่บ้าน ช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบภัยพิบัติจากสงคราม ท่านเดินทางไปทั่วโลกเพื่อขอเสียงสนับสนุนขบวนการสันติภาพในเวียดนาม ช่วงระหว่างสงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาวันฮันท์นอกจากจะทำหน้าที่ให้การศึกษาพระพุทธศาสนา ยังทำหน้าที่ไกลเกลี่ยเพื่อให้เกิดสันติภาพในเวียดนาม พ.ศ.๒๕๔๙ ได้ออกประกาศขอเรียกร้องเพื่อสันติภาพ ใจความว่า “ถึงเวลาแล้วที่เวียดนามเหนือและใต้จะแสวงหาวิถีทางหยุดสงครามและช่วยให้ชาวเวียดนามทั้งประเทศอยู่กันอย่างสันติและเคารพซึ่งกันและกัน” ท่านติช นัท ฮันท์และพระสงฆ์เวียดนามร่วมกันทำงานเพื่อสังคมท่ามกลางความกดดันจากปัจจัยหลายอย่าง พ.ศ.๒๕๐๓ ท่านติช นัท ฮันท์เดินทางไปศึกษาศาสนาเปรียบเทียบที่มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน สหรัฐอเมริกา และในขณะเดียวกันก็ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์

^{๒๐} http://en.wikipedia.org/wiki/Thich_Nhat_Hanh, p. 2-4.

พิเศษสอนพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย พ.ศ.๒๕๐๖ เดินทางกลับเวียดนาม พ.ศ.๒๕๐๙ ออกเดินทางไปสหรัฐอเมริกาอีกเพื่อเป็นผู้นำจัดประชุมว่าด้วยเรื่องพระพุทธศาสนาเวียดนาม ที่มหาวิทยาลัยเคอเนลพร้อมกันสามด้านสันติภาพต่อ โดยทำงานร่วมมือกันกับมาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ นักกิจกรรมเพื่อสังคมในสหรัฐอเมริกาผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกา พ.ศ.๒๕๑๐ มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์เสนอชื่อท่านติช นัท ฮันท์ให้เป็นผู้สมควรได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ และท่านได้รับรางวัลนี้ในปีต่อมา พ.ศ.๒๕๑๒ เป็นผู้แทนฝ่ายสงฆ์ในการเจรจาสันติภาพสงบศึกสงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ ณ กรุงปารีส ฝรั่งเศส ต่อมามีการเซ็นสัญญาสงบศึกใน พ.ศ.๒๕๑๖ พร้อมกันนั้นรัฐบาลเวียดนามปฏิเสธไม่ให้ท่านเดินทางกลับเข้าประเทศ ท่านติช นัท ฮันท์จึงต้องลี้ภัยไปอยู่ที่ฝรั่งเศส ตั้ง *Unified Buddhist Church* ขึ้นที่ฝรั่งเศส ทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนเวียดนามกลุ่มแล้วกลุ่มเล่าที่พากันอพยพออกนอกประเทศ โดยอาศัยเรือประมงบ้าง เรือโดยสารประเภทอื่นบ้าง จนชาวโลกเรียกคนเวียดนามว่า “มนุษย์เรือ”

พ.ศ.๒๕๑๘ ท่านติช นัท ฮันท์ก่อตั้งศูนย์กรรมฐานชื่อ Sweet Potatoes(มันเทศหวาน) และ พ.ศ.๒๕๒๕ ก่อตั้งศูนย์พระพุทธศาสนาชื่อ Plum Village(หมู่บ้านพลัมหรือหมู่บ้านลูกเกด) ขึ้นที่โดร์ดอญเน่ (Dordogne)ตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศส มีฐานะเป็นวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม กลุ่มของท่านติช นัท ฮันท์มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Order of Interbeing”(แปลเป็นภาษาไทยนามผสมกับภาษาไทยว่า คณะเทียบเทียบ, ภาษาไทยน่าจะแปลว่า ความมีในกันและกันหรือความเอื้อเพื่อเอื้อกูลกัน) ปัจจุบัน Plum Village มีสาขาจำนวนมากตั้งอยู่ทั้งในยุโรปและอเมริกา ที่ตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย Maple Forest Monastery, Green Mountain Dharma Center ที่เวอร์มอนท์, the Community of Mindful Living, Parallax Press, Deer Park Monastery ที่แคลิฟอร์เนีย และ Magnolia Village ที่มีชชิสลิปปี โดยเฉพาะ Parallax Press เป็นสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์ผลงานปาฐกถาของท่านติช นัท ฮันท์เผยแพร่ไปทั่วโลก^{๒๒}

งานพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในเวียดนามได้รับการสืบทอดไม่ขาดตอน จากยุคสู่ยุค เป็นไปตามความประสงค์ของท่านติช นัท ฮันท์ที่แม้จะพำนักอยู่ในฝรั่งเศส แต่มีสายสัมพันธ์อันดีกับพระสงฆ์ในเวียดนาม ในช่วงที่ท่านติช นัท ฮันท์ต่อรองรงค์ให้เกิดสันติภาพในเวียดนาม ขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม(*Engaged Buddhism*)ในเวียดนามก็ยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นภิกษุ ภิกษุณีหรืออุบาสกอุบาสิกาที่เป็นคนใกล้ชิดกับวัด ล้วนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำงาน ในระหว่างสงคราม ไม่ว่าจะเป็น

^{๒๒} http://en.wikipedia.org/wiki/Thich_Nhat_Hanh, p. 3.

สมัยที่ต่อสู้กับจีน กับฝรั่งเศส หรือในระหว่างสงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ สถาบันพระพุทธศาสนาเวียดนามไม่เคยนิ่งดูตาย วัดถูกใช้เป็นสถานที่เก็บเสบียงและเป็นศูนย์ต่อต้านสงคราม^{๒๓} ในช่วงสงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ สตรีเวียดนามชื่อนัท ซี ไมซึ่งเป็นชาวพุทธ(เป็นภิกษุณี ?) เรียกร้องสันติภาพให้แก่ชาติของเธอ ได้ทำร้ายตัวเองพร้อมกับกล่าวว่า “ดิฉันต้องการใช้ร่างกายให้เป็นจุดประทีปที่จะขับไล่ความมืดและนำแสงสว่างมาสู่เวียดนาม” และเธอได้เขียนจดหมายถึงประธานาธิบดีสหรัฐ ข้อความตอนหนึ่งว่า “ท่านรู้ไหมว่าพวกเราชาวเวียดนามส่วนมาก รู้สึกเกลียดชาวอเมริกันผู้นำความทุกข์ยากอันเกิดจากสงครามมาสู่ประเทศของเราแค่ไหน?”^{๒๔}

ในเวียดนามปัจจุบัน มีโครงการสร้างวัดปรัชญา(Prajna Monastery หรือ Wisdom Monastery) ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ปฏิบัติและประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม โดยมีท่านติช ด๊ก หงี และคณะเป็นหลักในการทำงาน ท่านติช ด๊ก หงีสร้างวัดปรัชญาขึ้นใน พ.ศ.๒๕๓๘ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากท่านติช นัท ฮันท์ หวังเจริญรอยตาม ตลอดระยะเวลาที่ทำงานเพื่อพระศาสนามา ๓๐ ปี ได้สร้างวัดขึ้น ๘ แห่งในชนบทห่างไกลความเจริญ เพื่อช่วยเหลือคนยากจน ชักนำเด็กชายชาวเวียดนามให้เข้ามาบวชเป็นสามเณร ดำเนินโครงการด้วยรักและเข้าใจ(Love and Understanding Programme) สืบสานเจตนารมณ์ของหมู่บ้านพลัม(Plum Village-หมู่บ้านลูกเกด) มีการตั้งโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กอายุระหว่าง ๓-๖ ขวบ เพื่อให้พ่อแม่ที่ฐานะยากจนมีเวลาออกไปทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัว

ระหว่างวันที่ ๑๑ มกราคม -๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ ท่านติช นัท ฮันท์ได้มีโอกาสกลับมาเยี่ยมเวียดนามดินแดนมาตุภูมินับตั้งแต่จากบ้านเกิดเมืองนอนไปใน พ.ศ.๒๕๑๐ ท่านตระเวนสอนธรรมไปทั่วประเทศพร้อมกับภิกษุ ๙๐ รูปและคฤหัสถ์ที่เป็นสมาชิกของ Order of Interbeing จำนวน ๑๐๐ คน ได้เห็นโครงการต่างๆที่พระสงฆ์(ภิกษุ ภิกษุณี สามเณร)เวียดนามทำงานเพื่อประโยชน์แก่สังคม และสถานะและบทบาทของพระสงฆ์เวียดนามอยู่ในสภาพไม่สู้ดีนัก จึงมีโครงการส่งภิกษุ ภิกษุณีจากหมู่บ้านพลัมในฝรั่งเศสมาที่วัดต่างๆในเวียดนาม เพื่อให้การศึกษาอบรม วิธีการดำเนินโครงการเพื่อสังคม โดยมีวัดปรัชญาเป็นศูนย์ประสานงาน จัดกิจกรรมศึกษาปฏิบัติธรรม มีภิกษุภิกษุณี ๓๐๐ รูปอยู่ปฏิบัติธรรม ท่านติช ด๊ก หงีวางแผนไว้ว่า ภายในปี พ.ศ.๒๕๔๘ จะมีภิกษุภิกษุณีประมาณ ๕๐๐ รูปมา

^{๒๓} Robert Topmiller, Vietnamese Buddhism in the 1990s,

<http://www.quangduc.com/English/WorldBuddhism/27vietnam.html>, p.2.

^{๒๔} Robert Topmiller, Struggle for Peace: The Unrecognized Sacrifices of Buddhist Women During the Vietnam War, [file:///C:/Documents and Settings/Administrator/Local Settings/Temp/Struggl...](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Administrator/Local%20Settings/Temp/Struggl...), p.1.

ศึกษาปฏิบัติธรรม และในอนาคตประมาณปี พ.ศ.๒๕๕๓ จะมีภิกษุภิกษุณีมาศึกษาปฏิบัติธรรมที่วัด
ปรัชญาไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ รูป^{๒๕}

ในปัจจุบัน ดูเหมือนว่าพระสงฆ์เวียดนามจะดำเนินนโยบายเน้น ๒ ด้านคู่ขนานกันไปคือ การ
ฟื้นฟูสร้างพร้อมกับสนับสนุนให้คนมาบวชเป็นภิกษุ ภิกษุณี และสามเณร ในขณะที่เดียวกันก็ขยาย
เครือข่ายกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมออกไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น พ.ศ.๒๕๔๒
เกิดภัยน้ำท่วมหนักในบริเวณ ๗ จังหวัดชายฝั่งทะเล เช่น เมืองเว้ห์ เมืองถัว เทียน นับเป็นโศกนาฏกรรม
ครั้งใหญ่ของประเทศเวียดนาม ชาวพุทธเวียดนามที่อยู่ในต่างประเทศ เช่น พระสงฆ์แห่งสหราชอาณาจักร(UK Sangha) และหมู่บ้านพลัม(Plum Village)ในฝรั่งเศส ร่วมกับองค์กรสงฆ์ในเวียดนาม ได้
ระดมความช่วยเหลือจากทั่วโลก เพื่อช่วยเหลือชาวเวียดนามที่ประสบภัยน้ำท่วม ภิกษุ ภิกษุณีได้ออก
ตระเวนช่วยเหลือชาวบ้าน เข้าถึงทุกจุดที่กระแสน้ำเชี่ยวกรากแม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่กล้าที่จะเข้าไป^{๒๖}

กิจกรรมเพื่อสังคมที่พระสงฆ์เวียดนามดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน ส่วนมากเกิดจากการ
ประสานงานกันระหว่างพระสงฆ์ในเวียดนามและพระสงฆ์ที่หมู่บ้านพลัมในฝรั่งเศส ท่านดิช นัท ฮันห์มี
แผนที่จะสร้างศูนย์การแก่บ้านเกิดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ มีแผนที่จะกลับมา
เยี่ยมประเทศมาตุภูมิอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐^{๒๗} เพื่อให้การเยียวยาประชาชนที่
ได้รับผลกระทบจากสงครามและภัยพิบัติต่างๆ แม้สงครามเวียดนามเหนือ-ใต้จะยุติไปแล้วเป็นเวลา ๓๒
ปี แต่จิตใจของชาวเวียดนามไม่ว่าจะเป็นทางเหนือ ภาคกลาง หรือทางตอนใต้ยังไม่ได้รับการเยียวยา
อย่างทั่วถึง ที่สำคัญเพื่อการตั้งสาขาหมู่บ้านพลัม(หมู่บ้านลูกเกิด)ในเวียดนาม ซึ่งปัจจุบันมีอยู่แล้ว ๓
แห่งในเวียดนาม คือ วัดธรรมเมฆาราม(Phap Van Temple หรือ Dharma Cloud Monastery) ในกรุงโฮ
จิมินห์, วัดตู เขียวที่เมืองเว้ห์อันเป็นบ้านเกิดของท่านและวัดปรัชญา(Bat Nha Monastery, หรือ
Wisdom Monastery) ณ เมืองดาลัด ที่ราบสูงตอนกลางของเวียดนาม^{๒๘}

^{๒๕} http://www.deerparkmonastery.org./how_can_i_help/buddhism.html, p.1.

^{๒๖} http://www.interbeing.org.uk/publications/members_share/Vietnam_appeal.html, p.1.

^{๒๗} <http://www.plumvillage.org.>, p.1.

^{๒๘} http://en.wikipedia.org/wiki/Thich_Nhat_Hanh, p. 3.